

Statut in program

deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole
na Grmu pri Novem Mestu.

Sklenil deželni zbor kranjski v XVI. seji dne
21. januarja 1888. leta.

Ljubljana 1888.

Založil deželni odbor kranjski. — Tiskala „Narodna Tiskarna“ v Ljubljani.

S t a t u t

deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem Mestu.

Sklenil deželni zbor kranjski v XVI. seji dne 21. januarja
1888. leta.

§ 1.

Vinarska, sadjarska in poljedelska šola na Grmu pri Novem Mestu je kranjski deželni zavod.

§ 2.

Namen ti šoli je:

a) da mladenče kmetškega stanú, ali one, kateri se želé pečati s kmetovanjem po dovršeni osnovni šoli v posameznih strokah kmetovanja, posebno v vinarstvu in sadjarstvu, v čebelarstvu in vrtnarstvu itd., strokovno tako izobrazí, da se usposobijo, vsako kmetško posestvo srednje velikosti umno obdelovati, oziroma oskrbovati;

b) da ljudskim učiteljem in sploh vsakemu daje priliko, poučevati se v navedenih gospodarskih strokah;

c) da po umnem gospodarstvu na veleposestvu Grmskem, na katerem se nahaja šola, ter v vinogradih in sadovnjakih, kateri spadajo k tej šoli, prebivalstvo vzbuja k dejanjskemu posnemanju, in

d) da v deželi razširja dobra sadna in trsna plemena.

§ 3.

Šola spada v vrsto nižjih kmetijskih šol; pouk traja dve leti.

§ 4.

Za šolo so ustanovljene deželne ustanove (deset) po 120 gld. na leto, katere oddaja deželni odbor. S privoljenjem deželnega odbora se v šolo sprejemajo tudi plačujoči učenci in frekventanti.

§ 5.

Kdor želi ustopiti v šolo, mora dokazati:

a) da je dovršil 16. leto; vendar se izjemno telesno posebno krepki mladenči sprejmó po dovršenem 15. letu; mladenči, ki so dovršili 24. leto, ne sprejmo se več v šolo.

b) da je telesno sposoben;

c) da je lepega vedenja;

d) da je osnovno šolo zvršil z dobrim uspehom;

e) da napravi sprejemni izpit v dokaz dovoljne izobraženosti.

§ 6.

Učenci so ali notranji, kateri v šoli dobivajo hrano in stanovanje (štipendisti so vsi notranji učenci), ali unanji, kateri v okolici stanujejo ter se sami hranijo.

Vsak notranji učenec plača za hrano, stanovanje in pouk v šolsko blagajnico 120 gld. na leto v mesečnih predplačnih zneskih po 10 gld. Ustanove se štipendistom ne izplačujejo na roko, ampak v šolsko blagajnico. Neštipendisti, naj bodo notranji ali unanji učenci, plačujejo po 20 gld. šolnine na leto v polletnih predplačnih zneskih po 10 gld. — Pravico oprasčati od šolnine ima deželni odbor. Vsak notranji učenec mora pri ustupu v šolo s seboj prinesiti določeno potrebno obleko in perilo. Razven tega mora si vsak učenec, bodi si notranji ali unanji, v prvem mesecu po ustupu v šolo predpisano šolsko obleko omisliti ob svojem. Za snaženje perila mora vsak učenec sam skrbeti.

§ 7.

Učiteljski zbor je:

a) za teoretični in praktični pouk: 1. vodja, zajedno prvi učitelj; 2. pristav, zajedno drugi učitelj; 3. tretji učitelj; 4. pomočni učitelji, namreč: katehet in učitelj za živinozdravstvo;

b) za praktični pouk: 1. gospodarski opravnik; 2. vrtnar; 3. vinar.

§ 8.

Nadzorstvo šole in gospodarstva pristoji deželnemu odboru; neposredno vodstvo pa šolskemu vodji.

C. kr. poljedelskemu ministerstvu pristaja na šolo upliv določen v normalnem ukazu dné 24. marca 1877, št. 3150 točka 6/a—d.

§ 9.

Učiteljskega zbora ude in šolske služabnike imenuje deželni odbor. Prositelji za stalne učiteljske službe morajo dokazati potrebno učno sposobnost. Vodjo in učitelje stalno imenovati možno je le s pritrjenjem c. kr. poljedeljskega ministerstva. Za stalno nameščene učitelje veljajo določila v dekretu za imenovanje in pa službena pragmatika za kranjske deželne uradnike.

Program

deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem Mestu.

A. Namen zavodu.

Vinarska, sadjarska in poljedelska šola na Grmu je kranjski deželni zavod in ima namen:

a) da mladenče kmetškega stanú, ali one, kateri se želé pečati s kmetovanjem po dovršeni osnovni šoli v posameznih strokah kmetovanja, posebno v vinarstvu in sadjarstvu, v čebelarstvu in vrtnarstvu itd., strokovno tako izobrazí, da se usposobijo vsako kmetško posestvo srednje velikosti umno obdelovati, oziroma oskrbovati;

b) da ljudskim učiteljem in sploh vsakemu daje priliko, poučevati se v navedenih gospodarskih strokah;

c) da po umnem gospodarstvu na veleposestvu Grmskem, na katerem se nahaja šola, ter v vinogradih in sadovnjakih, kateri spadajo k tej šoli, prebivalstvo vzbuja k dejajnskemu posnemanju, in

d) da v deželi razširja dobra sadna in trsna plemena.

Vsa uredba zavoda, skupno stanovanje, skupna hrana, razdelitev dela in časa, načrt pouka, hišni in poslovni red, vse mora navajati na to, da se učencem ucepi ljubezen do kmetijstva in da se vzgoje za praktično kmetijsko življenje in sistematično delo.

V ta namen morajo se učenci v šoli seznaniti z vsemi umnemu kmetovalcu dandanes potrebnimi vednostimi in znanjem. Vrhu tega se morajo pa tudi v šoli privaditi nravnemu in priprostemu življenju, ščedljivosti, zmernosti, delavnosti in sploh težavam kmetškega stanú.

Tudi gledé občevanja in vedenja z ljudmi morajo se toliko olikati, kolikor se v tem oziru dandanes od omikanega kmetovalca zahtevati sme in mora.

B. Vodstvo zavoda.

Šolo in gospodarstvo nadzoruje deželni odbor, neposredno vodstvo pa ima šolski vodja.

C. kr. poljedelskemu ministerstvu pristaja na šolo upliv, določen v normalnem ukazu dne 24. marca 1877, št. 3150 točka 6/a—d.

C. Šolsko osebje.

a. Redni učitelji.

1. Vodja kot učitelj uči vinarstvo (t. j. trtarstvo in kletarstvo), sadjarstvo, zelenjadarstvo in pridelovanje lanu.

Vodja je zajedno oskrbnik šolskega gospodarstva v občē in še posebe gledē trtnih kultur (vinogradov, trtnic) sadjarskih kultur, zelenjadskega vrta in terišča.

2. Pristav kot učitelj uči poljedelstvo, rastlinarstvo (izimši predivnate rastline), živinarstvo, uredbo kmetškega gospodarstva, kmetijsko knjigovodstvo, kmetijsko tehnologijo, praktično zemljermerstvo, risanje in kemijo. Pristav oskrbljuje po navodilih vodje vse poljedelske kulture (njive, šenožeti), živinske hleve in shrambe za vse pridelke, izimši shrambe za vino, sadje, zelenjad in predivo. Pristav vodi tudi z vodjo vred gospodarske knjige in ž njimi spojene račune.

3. Tretji učitelj uči slovenščino, spisje, računstvo, geometrijo in geometrično risanje, zemljepisje in prirodoznanstvo), (živalstvo, rastlinstvo in rudoslovje, fiziko in klimatologijo, čebelarstvo in petje.

Tretji učitelj nadzoruje neposredno učence in knjižnico. Kadar treba, mora pomagati vodji v pisarni.

b. Pomočni učitelji.

1. Duhovnik, za verouk in za navod učencev k izpolnjevanju krščansko-katoliških verskih dolžnosti.

2. Učitelj živinozdravilstva.

c. Navodniki ali preddelavci pri praktičnih delih učencev.

1. Gospodarski opravnik, za navod pri delih na polju, v hlevih, žitnicah i. t. d.

2. Vrtnar, za navod pri delih v drevnici, v zelenjadnem in cvetličnem vrtu, v sadovnjaku in čebelnjaku.

3. Vinar, za navod pri delih v vinogradih, trtnici, kipelni kleti, vinski kleti i. t. d.

D. Učenci.

Učenci so ali notranji, kateri v šoli dobivajo hrano in stanovanje (štipendisti so vsi notranji učenci), ali unanji, kateri v okolici stanujejo ter se sami hranijo.

Vsak notranji učenec plača za hrano, stanovanje in pouk v šolsko blagajnico 120 gld. na leto v mesečnih predplačnih zneskih po 10 gld. Ustanove se štipendistom ne izplačujejo na roko, ampak v šolsko blagajnico. Neštipendisti, naj bodo notranji ali unanji učenci, plačujejo po 20 gld. šolnine na leto v polletnih predplačilnih zneskih po 10 gld. — Pravico oprasčati od šolnine ima deželni odbor. Vsak notranji učenec mora pri ustupu v šolo s seboj prinesiti določeno potrebno obleko in perilo. Razven tega si mora vsak učenec, bodi si notranji ali unanji, v prvem mesecu po ustupu v šolo predpisano šolsko obleko omisliti ob svojem. Za snaženje perila mora vsak učenec sam skrbeti.

Sprejem učencev.

Da se učenec sprejme v šolo, mora dokazati:

1. da pritrde ustupu v šolo stariši ali varuh;
2. da je prosilec dovršil 16. leto, le če je kdo telesno posebno krepak, sprejme se tudi po dovršenem 15. letu; kdor je že dovršil 24. leto, ne sprejme se več v šolo.
3. da je prosilec z dobrim uspehom dovršil osnovno šolo, ali,
4. da je obiskoval kako meščansko ali srednjo šolo, kar mora dokazati s poslednjega tečaja spričalom;
5. da je telesno sposoben zvrševati navadna kmetijska dela brez posebne težave, osobito da ni telesno pohabljen;
6. da je dovolj izobražen, kar je dokazati z dobrim uspehom dovršenim sprejemnim izpitom.

Prošnje za sprejem je izročati vodstvu, katero jih predlaga deželnemu odboru.

Prošnji mora priložiti vsak prosilec:

Krstni in domovinski list, spričalo o telesnem zdravju in o cepljenih osepnicah, spričalo lepega vedenja, šolsko spričalo, plačujoči pa še tudi svojeročno podpisano izjavo starišev ali varuha zastran plačilnih pogojev.

V šolo sprejeti notranji učenec mora s seboj prinesiti:

1. vsaj tri spodnje hlače ali gata; 2. vsaj štiri srajce; 3. dve ovratni ruti; 4. četvere nogovice ali vnuče; 5. šest žepnih

robcev; 6. dve obrisalki; 7. dvoje močnih čevljev za delavnike, ene finejše pa za nedelje in praznike; 8. vsaj eno zimsko in eno poletno vsakdanjo obleko; 9. dva glavnika, krtačico za zobe, krtače za obutev in obleko; 10. eden nož, ene vilice, eno žlico in eno čašo. Razven tega si mora vsak učenec, bodisi notranji ali unanji, v prvem mesecu po ustupu v šolo ob svojem omisliti:

1. ene močne modre platnene hlače in eno ravno tako platneno bluzo za rabo pri praktičnem delu; 2. uniformo iz *a)* sivo-suknatih, zeleno paspulovanih hlač; *b)* sivo-suknate bluze s šolskim znamenjem na vratniku; *c)* močne lodnaste površne zimske suknje; *d)* sivi klobuk z zelenim trakom. Vso uniformo preskrbuje vodstvo. Plača se lahko tudi v obrokih. Vse perilo učencev biti mora razločno zaznamovano s pričetnimi črkami imena dotičnega učenca.

Pravico do deželnih ustanov, katere razpisuje deželni odbor, imajo le rojeni Kranjci, in sicer praviloma le sinovi na Kranjskem kmetujočih starišev.

E. Pouk.

Pouk se začenja vsako leto 3. novembra in se končuje z zadnjim oktobrom prihodnjega leta. O veliki noči imajo učenci 12 dni počitnic, v poletnem času pa eden mesec, od 1. do zadnjega dne avgusta, v katerem času se na šoli vrši učiteljski kurs.

Poučni jezik je slovenski. Pouk je razdeljen na dve leti in v teh na štiri tečaje, dva zimska in dva poletna. Zimski tečaj traje od 3. novembra do konca aprila prihodnjega leta, poletni od 1. maja do 31. oktobra, toda z enomesečnimi počitnicami meseca avgusta. Pouk je teoretičen in praktičen. Teoretičnemu pouku je namen, dopoljevati in razširjevati pouk osnovne šole, osobito pa, učence izuriti v vseh pomočnih in strokovnih vednostih, katere so dandanes neobhodno potrebne za umno kmetovanje. Vse, česar se učenci v šoli strokovnega teoretično učé, izvršujejo praktično pod navodom učiteljev in predelavcev v šolskem gospodarstvu, to je v vinogradih, v kletih, v drevesnici, v sadnem in zelenjadnem vrtu, na njivah in senožetih, v hlevih in v delarnicah. Po tem načinu imajo priliko, priučiti se popolnoma in spretno vsakega praktičnega dela.

Teoretični pouk vrši se posebno obsežno v zimskih tečajih, praktični pa v poletnih. Izimši nedelje in praznike in četrtek popoldan je v zimskih tečajih vsak dan po 4 do 5 ur teoretičnega pouka, v poletnih pa po 3 do 4 ure. Ob nedeljah in praznikih, kakor tudi ob četrkih popoldne so učenci prosti, da izdelujejo

svoje naloge, da rišejo in se odpočijejo. V zimskem času je teoretični pouk zgodaj zjutraj in zvečer, v poletnem času pa okolo poludne.

F. Učni pripomočki.

1. Dve šolski sobi (1. in 2. leta) z raznimi stenskiimi ploščami in zbirkami.

2. Knjižnica z več sto strokovnih knjig, brošur in časnikov.

3. Zbirka fizikalčnih aparatov, modelov, semenja, umetnih gnojil in krmskih nadomestil.

4. Kemična delarnica (laboratorij) z raznimi kemičnimi aparati, z zbirkami kemikalij, s kemičnim ognjiščem i. t. d.

5. Delarnica učencev, v kateri učenci opravljajo vsa tista ročna dela, katera se na prostem, osobito po zimi ne dajo opravljati, kakor požlahtnjevanje sadnega drevja v rokah, čiščenje in razvrščevanje bek (vrba), pletenje košev, izdelovanje prediva i. t. d.

6. Tehnična delarnica z žganjarskim kotlom, s pastêrizujočim aparatom, s sadno sušilnico, z aparatom za hitro napravo kisa in s tremi filtrirnimi aparati.

7. Kipelna klet s stiskalnico, kipelnimi kadmami za napravo belega in črnega vina, z grozdnim mlinom, z robljalno mrežo i. t. d.

8. Vinska klet z zalogo namiznega in boteljskega vina in doma pridelovanega sadnega mošta. Vsa dela v kipelni in vinski kleti opravljajo učenci.

9. Shramba mleka in ž njo v zvezi sirarnica.

10. Goveji hlev.

11. Konjski hlev.

12. Svinjak z angleškimi, domačimi in križanimi plemeni.

13. Ovčji hlev.

14. Lopa za shranitev orodja in strojev s konjskim gonjačem, z mlatilnico, z žitno čistilnico, z rezalnico za korenstvo, s terilnico za lan in žago za drva.

15. Gospodarske kulture na zemljiščih k šoli pripadajočih:
Med njimi:

a) Vinograda v Smoleni Vasi in na Trški Gori.

b) Trtnica, pri katere nasadu se bode oziralo na trtno uš in na dotične vladne ukaze.

c) Gozdna drevesnica za sadne divjake in druge lésnate rastline.

d) Sadna drevesnica za vzgojevanje visokodebelnatega in pritličnega drevja raznih plemen v najpriporočnejših namiznih in gospodarskih vrstah.

e) Sadovnjak za pridelovanje sadja, namiznega za prodaj v presnem stanu, gospodarskega za sušenje v ameriški sušilnici in za napravo mošta.

f) Zelenjadni vrt s cvetličnjakom, gorkimi léhami, prezimnimi léhami, obkrožen z najraznejšimi francoskimi sadnimi špalirji in drugimi umetnimi načini vzgojevanja sadnega drevja. Posebno se bode skrbelo za pridelovanje razne navadne in fine kuhinjske zelenjave kakor tudi za pridelovanje raznega zelenjadnega in cvetličnega semena za splošni prodaj.

g) Čebelnjak s stalnim gotovim številom najboljših dzierzonovanih močnih panjev in z vsemi drugimi, k umnemu čebelarstvu potrebnimi pripravami in orodjem.

h) Pred šolskim poslopjem precej obsežen park, zasajen z raznimi domačimi gozdnimi drevesi in grmi, s slovenskimi, nemškimi in latinskimi botaničnimi napisi.

i) Ostala zemljišča: Njive, na katerih se bodo pridelovale najpriporočnejše poljedelske rastline v namen, da se pridela fino semenje in pa krmne rastline. Senožeti gnojene z gnojnico in kompostom ter po mogočnosti tudi namakane z vodo iz „Težkega Potoka“, v katerem se bode tudi nekoliko gojilo umetno rakarstvo in ribarstvo (karpi).

G. Razdelitev pouka.

1. Verouk.

V I. in II. letu, v obeh tečajih, 48 ur.

2. Slovenski jezik.

I. leto, oba tečaja, 96 ur.

O jeziku sploh. Splošno o glasovih, zlogih, besedah in stavku. Nauk o posameznih besednih vrstah, o prostem in sestavljenem stavku. Slovniske vaje in pravila. Vaje o zlogu, v kar naj služijo pripovedi, popisi, prestrojitive pesmi v prozo. Vaje v pravilnem, točnem in lepem čitanju. Spisje s posebnim ozirom na kmetsko bodočnost učencev. Pojasnilo, kako se oddajajo pisma denar in blago na pošti in železnici z uporabo dotičnih tiskovin. Kratek pregled slovenske književnosti. Najslavnejši pesniki, sploh pisatelji na kmetijskem polju in njih spisi.

3. Zemljepisje.

I. leto, oba tečaja, 72 ur.

Najvažnejše iz matematičnega, fizičnega in političnega zemljepisja. Pregledno znanje petih delov zemlje in evropskih držav.

Avstro-ogrška država, dežele s slovenskim prebivalstvom, osobito Kranjsko in sosednje kronovine.

4. Računstvo.

I. leto, oba tečaja, 120 ur.

Štirje temeljni računi z neimenovanimi in imenovanimi celimi in desetinskimi številkami. Temeljite vaje v štirih temeljnih računskih načinih z nalogami kmetijskega značaja. Računske prednosti, skrajšana množitev in delitev. Najvažnejše o navadnih in desetinskih ulomkih. Izpremenitev desetinskih ulomkov v navadne in narobe. Razmerni računi in proporcije. Verižni račun. Uporaba navedenih načinov računstva pri odstotnih, obrestnih, društvenih in mešanih računih. O početveranju in izvlečenju četvornih korenin.

5. Geometrija in geometrijsko risanje.

I. leto, oba tečaja, 96 ur.

Osnovni pojmi o prostornih tvorih. Ravninomerstvo. Nauk o črtah in kotih. Naravna in omaljena merila. Kotomer. Nastajanje, deli in raznosti trikotnikov, četverokotnikov in mnogokotnikov. Podobnost in stičnost ravnočrtnih podob. Prvotni nauk o krogu. Velikost ravnočrtnih podob. Obseg. Ploščina. Telesomerstvo. Površje teles in njih prostornina.

Predavanje pojasnjuje učitelj z risanjem dotičnih podob na ploščo; učenci prerišejo podobe s svinčnikom najpred v zvezke, potem pa s tušem na risarske pôle.

6. Risanje in praktično zemljemerstvo.

II. leto, oba tečaja, 120 ur.

Vaje v stavbinskem, strojnem in situvacijskem risanju. Risanje raznih gospodarskih stavb.

Staknenje in merjenje črt, kotov in celih zemljišč. Mapovanje zemljišč. Nivelovanje. Praktične vaje na prostem.

7. Fizika.

I. leto, 24 ur.

Splošna svojstva teles. Molekularne sile, njih delovanje in učinki. Toplota. Najvažnejše o zvoku in svetlobi.

Mehanika t. j. uk o ravnotežju in gibanju trdnih, kapljivih in plinastih teles z eksperimenti.

II. leto, oba tečaja, 72 ur.

Magnetizem in elektrika. Meteorologija, njen namen in važnost. Ozračje, njegova fizična in kemična svojstva in toplotne razmere. Vetrovi. Zračni tlak. Vodeni in električni meteori. Prerokovanje vremena.

8. Kemija.

I. leto, oba tečaja, 72 ur.

Splošna neorganska kemija. Bistvo kemičnih prikazni. Pojmi o prvinah in njih znakih. Kemične spojnitbe in analize. Kemična sorodnost in temeljni zakoni o delovanju kemične sorodnosti. Kemična ravnomočja in njih poraba. Zakon večkratnosti. Kemične formule in njih pomen. Razne vrste kemičnih spojin. Splošna svojstva kemičnih spojin. Natančnejše motrenje nekovin in njih spojin gledé splošnih svojstev, nahajanja v prirodi, važnosti v splošnem in še s posebnim ozirom na kmetijstvo, t. j. na rastlinarstvo in živinarstvo.

II. leto, oba tečaja, 72 ur.

Splošna organska kemija. Pojem in bistvo organskih spojin. Občna svojstva organskih spojin in njih sestava. Razkolnost organskih spojin. Najvažnejši alkoholi in njih prestvorine. Organske kisline. Tolšče. Indiferentne organske spojine. Ogljenčevi hidrati. Beljakovine. Klejevine. Rogovina. Smole. Eterska olja. Čreslovin-ske snovi. Organske osnove.

Tehnologija. Fabrikacija piva, špirlita, kisa, škroba, sladora. Tehnika mlekarstva. Apnenice in opekarnice.

9. Živalstvo.

I. leto, oba tečaja, 72 ur.

Splošni popis anatomične sestave živalskega telesa in fiziološki namen organskih sistemov. Vreteničarji, osobito sesalci, tiči, žuželke s posebnim ozirom na živali, ki so gospodarstvu koristne in škodljive.

10. Rastlinstvo.

I. leto, oba tečaja, 48 ur.

Morfologija rastlin. Sistematična razdelitev imenitnejših cvetnih rastlin, razvoj vegetacije primerna, s posebnim ozirom na gospodarske kulturne rastline in plevela. Popis anatomije in fiziologije

cvetnih rastlin. Kratek opis in karakteristika imenitnejših trosnih rastlin s posebnim ozirom na fermente, na parazitne glive kulturnih rastlin in na rastlinske bolezni po njih provzročene. Užitarne in strupene glive.

11. Rudninoslovje in kamenoslovje.

I. leto, oba tečaja, 48 ur.

Najimenitnejše rudnine in kamenje in njih upliv na stanje zemlje.

12. Kmetijstvo.

a) Poljedelstvo in rastlinarstvo.

Poljedelstvo.

I. leto, oba tečaja, 96 ur.

Kako nastaje zemljišče. Občna svojstva zemlje in njenih sestavnih delov. Motrenje posameznih vrst zemelj z naravoslovskega in gospodarskega stališča. Naravna in krajevna leža zemljišč O rastlinskem življenju. Krčenje zemljišč. Odvodenje.

Obdelovanje zemlje z raznim orodjem. Najvaznejše orodje poljedelca. Gnojenje. Različna gnojila, njih vrednost in raba. Setev, oskrbovanje in spravlanje rastlin. Shranitev pridelkov.

Rastlinarstvo.

II. leto, 1. tečaj, 72 ur.

Specijalno rastlinarstvo. Pridelovanje posameznih kulturnih rastlin z ozirom na njih vrste, pogoje za uspešno rast (podnebje, zemlja) na njih setev, oskrbovanje in spravlanje.

Travnišтво. Sestava travnišne ruše in nje botanično spoznavanje. Namaka, gnojenje, pomlajenje, oskrbovanje in košnja travnikov. Vrbarstvo.

b) Živinarstvo.

II. leto, oba tečaja, 96 ur.

Splošno živinarstvo. O naravi živalskega telesa. Nauk, kako se redi, krmi in oskrbuje živina.

Posebno živinarstvo. Govedarstvo. Ovčarstvo. Konjarstvo. Svinjarstvo.

c) *Urejenje kmetijskega gospodarstva in kmetijsko knjigovodstvo.*

II. leto, oba tečaja, 144 ur.

Zveza poljedelstva z živinarstvom. Izvolitev užitne živine, plemena in števila glav. Gospodarski načini in kolobarjenje. Izvolitev gospodarskega načina. Statika kmetijstva.

Namen in korist knjigovodstva. Vrste knjigovodstva. Jednostavno knjigovodstvo. Inventura, tekoče knjigovodstvo (računi z naturali, materijali in denarji) in bilanca. Proračuni. Pismeno uredovanje gospodarstva.

13. *Živinozdravilstvo.*

II. leto, oba tečaja, 48 ur.

Najpotrebnejši nauki o anatomiji in fizijologiji živali. Pomoč pri porodih. Zdravljenje najnavadnejših bolezni domače živine. Nauk o postavnih napakah živine in o živinski kupčiji.

14. *Vinstvo.*

a) *Trtarstvo.*

I. leto, oba tečaja, 144 ur.

Naravoslovski popis vinske trte. Kemični popis trte. Pomnožitev trte. Cepljenje trte. Popis najpriporočljivejših vrst trte za napravo namiznega vina. Najpriporočnejše ameriksanske trtni uši protivne trte. Sprava grozdja za zimo.

Trtarstvu ugodno podnebje. Trtarstvu ugodne leže in svet. Nasaditev novih vinogradov, baž, plant, špalirjev. Izgojni načini vinske trte. Vsakoletna dela v vinogradih. Gnojitev trt. Bolezni in sovražniki trte, posebno o trtni uši.

b) *Kletarstvo.*

II. leto, oba tečaja, 144 ur.

Vinska klet. Kipelna klet. Notranja oprava vinske in kipelne kleti. Kipenje mošta. Določitev sladkora in kisline v moštu. Pravilna naprava raznih belih vin. Pravilna naprava črnih vin. Pretakanje ali presnemanje vin. Hitro čiščenje vin. Zalivanje vin. Zboljšanje vin. Naprava vina za domačo pijačo. Naprava likernih vin. Naprava šampanjca. Tehnična raba tropin in drožij. Nedostatnosti in bolezni vina. Kemično preiskavanje vina.

15. Sadjarstvo.

II. leto, oba tečaja, 144 ur.

Splošno o sadjarstvu. Naravoslovski in kemični popis sadje-rodnih rastlin. Najpriporočnejše vrste raznih plemen. Sadjarstvu ugodno podnebje in svet. Sadjarska terminologija in sadjarstvu potrebno orodje. Gozdna drevesnica. Zarodišče. Razni načini požlaht-njevanja. Sadna drevesnica. Vzgojevanje dreves v drevesnici.

Oskrbovanje dreves na stalnem mestu. Zasaditev sadovnjakov. Obrezovanje in vzgojitev umetnih oblik sadnega drevja. Sadjarstvu škodljive bolezni in mrčesi. Najkoristnejša poraba sadja.

16. Zelenjadarstvo.

I. leto, oba tečaja, 48 ur.

O važnosti zelenjadarstva za kmetovalca. Splošna pravila pri napravi zelenjadarskih vrtov in njih razdelitev. Gorke lehe in njih naprava.

II. leto, oba tečaja, 48 ur.

Posebno zelenjadarstvo.

17. Čebelarstvo.

I. leto, oba tečaja, 48 ur.

Naravoslovski popis čebele. Praktično čebelarstvo.

II. Izstop iz zavoda.

Po končanem drugem letu šele dobi vsak učenec, kateri je prestal preskušnjo iz vseh predmetov, odhodno spričalo. Po končanem posameznih tečajih se ne dajo spričala, ravno tako ne po končanem prvem letu. V spričalu je zabeleženo: vedenje, pridnost in praktična sposobnost.

Ako kak učenec pred koncem drugega leta izstopi iz zavoda, izgubi: 1. pravico do odhodnega spričala in dobi le potrjilo, koliko časa je bil v zavodu; 2. pravico do denarja, katerega je zavodu naprej plačal. Vrhu tega mora 3. on ali pa njegovi starši ali njegov varuh vse do izstopa nastale in ne še poplačane troške plačati.

Nepoboljšljivega učenca izključi vodstvo s privoljenjem dežel-nega odbora iz zavoda. To se zgodi, ako se prestopek proti šol-skemu in hišnemu redu ponavlja, ako se učenec upira predstojnikom, če se težko pregreši zoper nravnost, če je dalje časa len, če je nagnen pijančevanju ali kvartanju za denar, če lahkomiselno dela

dolgove, ali će doprinese kako hudodelstvo. V nujnih slučajih more vodja sam, na podlagi jednoglasnega sklepa v seji, izključiti učenca, toda v takih slučajih mora pri deželnem odboru prositi za posledobno potrjenje. Izključen bo tudi učenec, kateri je ponavljal 1. ali 2. leto, če je zopet dobil dva nedovoljna reda ali kateri po trikratnem opominanju v treh zaporednih mesecih svojega dolga ne plača zavodu. Dolžni znesek iztirja potem vodja po sodnem potu.

1. Preskušnje, spričala.

Vsak učitelj izprašuje iz svojih predmetov učenca vsak mesec enkrat in zabeleži posamen uspeh v ročni katalog. Po dovršenem letu jih zopet izprašuje iz vsega predavanega predmeta. Vsak učenec dobiva po tri vprašanja. Učitelj sešteva rede in deli njih svoto s številom izpitov ter iz tega izvirajoč red zabeleži v glavni katalog.

Na zavodu veljajo naslednji redi:

a) za napredek v učnih predmetih: Izvrstno = 1, prav dobro = 2, dobro = 3, zadostno = 4, nezadostno = 5.

b) Za vedenje: Popolnoma primerno, primerno, menj primerno.

c) za pridnost: Prav priden, priden, lén.

d) Za praktično sposobnost: Prav sposoben, sposoben, nesposoben.

Za vedenje, pridnost in praktično sposobnost rede določuje vodja po sklepu konferencije. Članovi konferencije so: vodja, pristav, tretji učitelj, gospodarski opravnik, vinar in vrtnar. V glavni katalog, kakor tudi v odhodno spričalo zapisuje vsak učitelj svoje rede in se tudi podpiše. Spričala podpisuje tudi deželni glavlar.

Če dobi učenec iz dveh predmetov koncem leta nezadostni red, mora leto ponavljati. Ako ponavljalec dobi zopet dva nezadostna reda, ne sme šole dalje obiskavati. Izjemno se učencu, kateri je po dovršenem II. letu v 2 predmetih dobil nezadostna reda, more dovoliti ponovljivi izpit. Ta izpit mora učenec napraviti po preteku 2 mesecev. Koncem vsakega šolskega leta je javni izpit učencev, h kateremu deželni odbor pošilja svojega zastopnika.

K. Disciplina.

Notranji učenci so v stalnem nadzorstvu tretjega učitelja in stanujejo z vodjo, s pristavom in tretjim učiteljem v enem nadstropju zavoda.

Služabniki in posli zavoda, kakor tudi notranji in unanji učenci so podrejeni vodstvu, katero so dolžni točno ubogati ter se strogo držati lišnega in šolskega reda.

Natančnejše določbe o teoretičnem in praktičnem pouku zabeležene so v učnem redu, določbe o dolžnostih učencev pa v hišnem redu.

L. Služabniki in posli.

Služabnike zavoda sprejema in odpušča na predlog vodstva deželni odbor. Vsak služabnik pri nastopu službe dobi svojo navodilo, katerega se mora strogo držati. Posle sprejema in odpušča vodja. Za posle velja posebni hišni red, sicer pa tudi kranjski poselski red.

Učni red.

Predmeti	Skupno število ur za obe leti	I. leto		II. leto		Opomnja		
		Ure na teden (po tečajih razdeljene).						
		zimski	poletni	Skupaj v I. letu	zimski		poletni	Skupaj v II. letu
		tečaj	tečaj		tečaj		tečaj	
Verouk (P. u.) . . .	48	1	1	48	1	1	48	Pouk se vrši za obe leti skupno.
Slovenski jezik (3. u.) . . .	96	2	2	96	—	—	—	
Zemljepisje (3. u.) . . .	72	2	1	72	—	—	—	
Računstvo (3. u.) . . .	120	3	2	120	—	—	—	
Geometrija in geom. risanje (P.)	96	2	2	96	—	—	—	
Zemljemerstvo in risanje (P.)	120	—	—	—	3	2	120	
Fizika in meteorologija (3. u.)	96	—	1	24	2	1	72	
Kemija (P.)	144	2	1	72	2	1	72	
Živalstvo (3. u.)	72	2	1	72	—	—	—	
Rastlinstvo (3. u.) . . .	48	1	1	48	—	—	—	
Rudnino- in kameno-slovje (3. u.)	48	1	1	48	—	—	—	
Poljedelstvo (P.)	96	2	2	96	—	—	—	
Rastlinarstvo (P.)	72	—	—	—	2	1	72	
Živinarstvo (P.)	96	—	—	—	2	2	96	
Urejenje kmetijskega gospodarstva in knjigovodstvo (P.)	144	—	—	—	3	3	144	
Živinozdravilstvo	48	—	—	—	1	1	48	
Vinstvo (trtarstvo) (V.) .	144	4	2	144	—	—	—	
Kletarstvo (V.)	144	—	—	—	3	3	144	
Sadjarstvo (V.)	144	—	—	—	4	2	144	
Zelenjadarstvo (V.) . . .	96	1	1	48	1	1	48	
Čebelarstvo (3. u.)	48	1	1	48	—	—	—	
Skupaj ur na teden		24	19		24	18		

V. = vodja. P. = pristav.
 3. u. = tretji učitelj. P. u.
 = pomočni učitelj.

